

Centralna Komisja Egzaminacyjna

Arkuszy zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

Układ graficzny © CKE 2010

WPISUJE ZDAJĄCY

KOD			PESEL																	

*Miejsce
na naklejkę
z kodem*

**EGZAMIN MATURALNY
Z GEOGRAFII**

POZIOM PODSTAWOWY

MAJ 2011

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 17 stron (zadania 1 – 31) oraz barwną mapę. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Podczas egzaminu możesz korzystać z linijki, lupy i kalkulatora.
7. Barwną mapę możesz oderwać, ale po zakończeniu pracy włóż ją do arkusza egzaminacyjnego.
8. Na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
9. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

**Czas pracy:
120 minut**

**Liczba punktów
do uzyskania: 50**

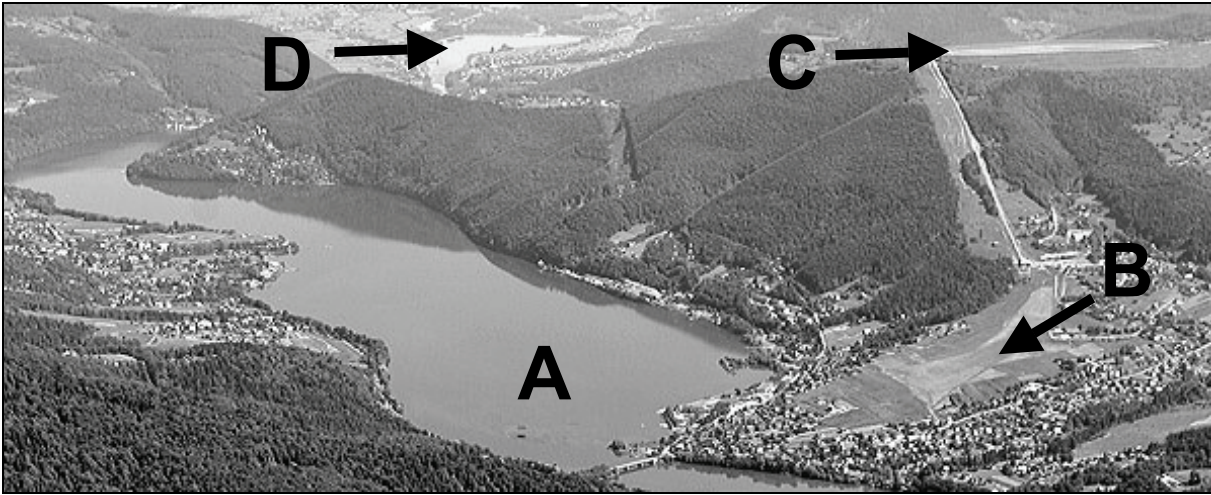

MGE-P1_1P-112

Zadania 1.–7. wykonaj na podstawie załączonej barwnej mapy „Kaskada Soły”.

Zadanie 1. (1 pkt)

Na fotografii lotniczej przedstawiono fragment obszaru barwnej mapy.

Na podstawie: www.beskidy24.pl

Podaj:

- nazwę jeziora oznaczonego literą A .....
- literę, którą oznaczono położenie łądowiska szybowców znajdującego się na mapie w polu F5 .....

Zadanie 2. (1 pkt)

Zapisz wartości wysokości podanych obiektów wraz z jednostkami (m lub m n.p.m.).

Wysokość bezwzględna Źródła Maryjnego (B2) .....

Wysokość względna szczytu wzniesienia Jaworzyna (G6) w stosunku do Przełęczy Cisowej (H5) .....

Zadanie 3. (1 pkt)

Oblicz odległość w terenie w linii prostej między szczytami gór Jaworzyna (G6) i Cisowa Grapa (H5). Podaj wynik z dokładnością do 0,1 km. Zapisz obliczenia.

Obliczenia

Odległość w terenie ..... km

Zadanie 4. (1 pkt)

Podaj dwie przyrodnicze cechy rezerwatu Buczyna na Zasolnicy (E2/E3).

1. ....
.....
2. ....
.....

Zadanie 5. (2 pkt)

Uzupełnij zdania, wpisując właściwe określenia spośród podanych w nawiasach, tak aby opis trasy podróży samochodem z hotelu Odys (D8) do parkingu przy dolnej stacji kolei linowo-terenowej na Żar (F5) był prawdziwy.

Z hotelu jedziemy wzdłuż brzegów Jeziora Żywieckiego drogą (*asfaltową / gruntową*) ..... . Przed miejscowością Czernichów mijamy położoną po prawej stronie zapórę, która spiętrza wody Jeziora (*Międzybrodzkiego / Żywieckiego*) ..... . Przez miejscowość Czernichów jedziemy (*prawym / lewym*) ..... brzegiem Soły. W przysiółku Do Toczka po przekroczeniu mostu skręcamy w prawo i po około 300 m dojeżdżamy do skrzyżowania, przy którym stoi kościół i (*restauracja / kawiarnia*) ..... . Dalej – aż do przystanku autobusowego – jedziemy w kierunku (*SW / NE*) ..... . Za przystankiem skręcamy w lewo i drogą prowadzącą serpentynami dojeżdżamy do celu podróży.

Zadanie 6. (1 pkt)

Podaj trzy funkcje, które pełnią sztuczne jeziora na górskich rzekach.

1. ....
2. ....
3. ....

Zadanie 7. (1 pkt)

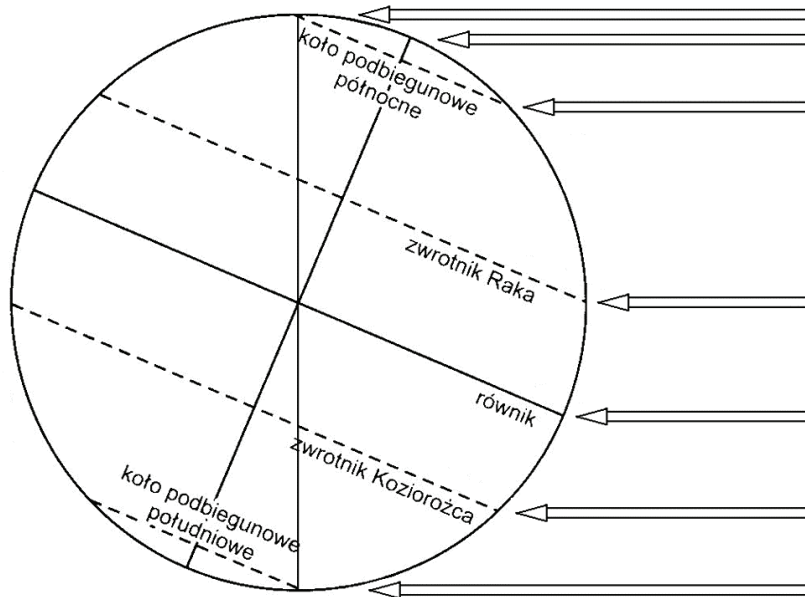
Wyjaśnij, dlaczego na obszarze przedstawionym na mapie lasy zmniejszają zagrożenie powodziowe.

.....
.....
.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Maks. liczba pkt	1	1	1	1	2	1	1
	Uzyskana liczba pkt							

Zadanie 8. (1 pkt)

Na rysunku przedstawiono oświetlenie Ziemi w pierwszym dniu jednej z astronomicznych pór roku.

Do każdego zjawiska astronomicznego dobierz miejsce, w którym zjawisko to występuje podczas oświetlenia Ziemi przedstawionego na rysunku. Nazwy miejsc wybierz spośród podanych poniżej.

Miejsca:

- A. obszar od koła podbiegunowego północnego do bieguna północnego
- B. punkt podsłoneczny na zwrotniku Raka
- C. punkt podsłoneczny na zwrotniku Koziorożca
- D. obszar od koła podbiegunowego południowego do bieguna południowego

Zjawisko	Miejsce występowania (wpisz literę A, B, C lub D)
Górowanie Słońca w zenicie	
Występowanie dnia polarnego	

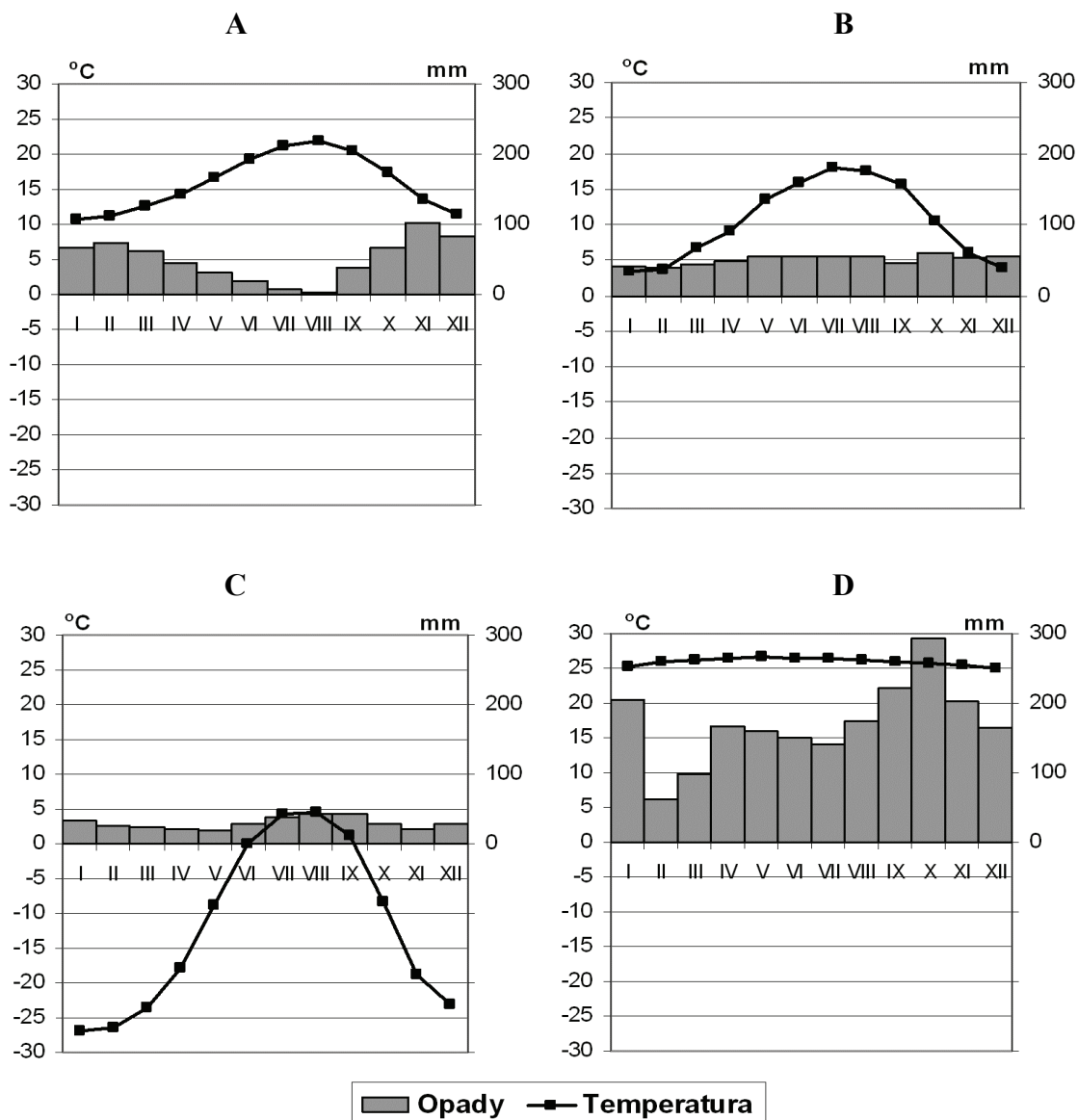
Zadanie 9. (2 pkt)

Podaj trzy cechy klimatu Polski potwierdzające jego przejściowy charakter.

1. ....
2. ....
3. ....

Zadanie 10. (2 pkt)

Na klimatogramach stacji meteorologicznych oznaczonych literami A, B, C, D przedstawiono roczny przebieg średnich miesięcznych temperatur powietrza i miesięcznych sum opadów atmosferycznych.

Na podstawie: www.klimadiagramme.de

a) Podaj literę, którą oznaczono stację położoną w klimacie

umiarkowanym morskim .....

podbiegunowym .....

b) Uzupełnij zdania, wpisując litery, którymi oznaczono właściwe stacje.

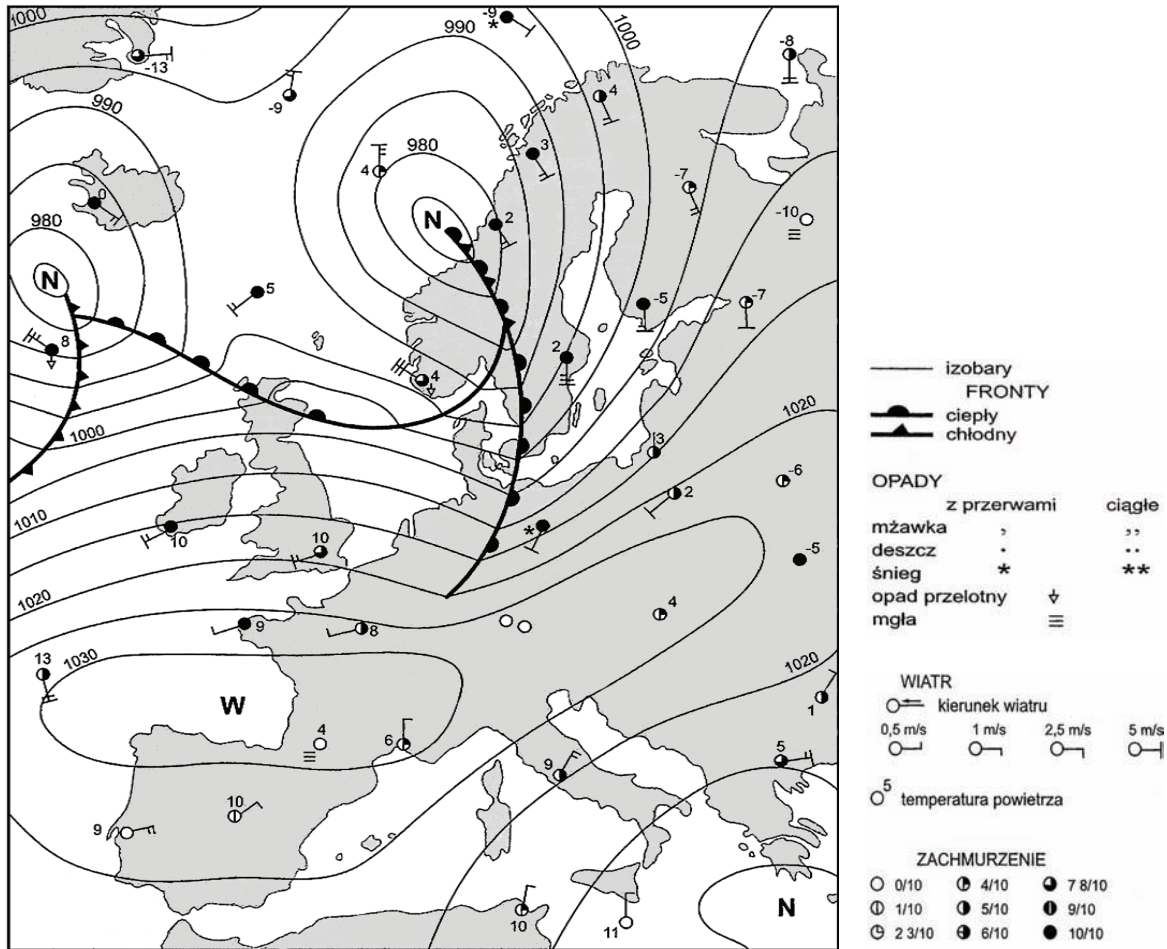
Roczna amplituda temperatury powietrza wynosi 15 °C na stacji .....

Najwyższa średnia roczna temperatura powietrza występuje na stacji .....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	8.	9.	10 a.	10 b.
	Maks. liczba pkt	1	2	1	1
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 11. (2 pkt)

Poniżej przedstawiono mapę synoptyczną Europy w wybranym dniu.

Na podstawie: H. Radlicz-Rühlowa [w:] W. Mizerski, *Geologia dynamiczna dla geografów*, PWN, Warszawa 2000

Uzupełnij zdania, wpisując właściwe określenia spośród podanych w nawiasach, tak aby opis pogody był zgodny z przedstawioną mapą synoptyczną.

Zarówno Norwegia, jak i Grecja znajdują się w strefie oddziaływania (niżu / wyżu) ..... , ale ciśnienie atmosferyczne w Norwegii jest (niższe / wyższe) ..... niż w Grecji. Nad północną częścią Wielkiej Brytanii przemieszcza się front atmosferyczny (ciepły / chłodny) ..... . W Europie Zachodniej na Półwyspie Bretońskim niebo jest (bezchmurne / zachmurzone) ..... . Zakładając dotychczasowy kierunek napływu mas powietrza w środkowej części Hiszpanii, można prognozować, że temperatura w najbliższym czasie w Madrycie (spadnie / wzrośnie) .....

Zadanie 12. (1 pkt)

Uzupełnij zdanie, wpisując nazwy mórz.

Obszar Polski należy do zlewisk trzech mórz: Morza Bałtyckiego oraz Morza ..... i Morza .....

Zadanie 13. (3 pkt)

a) Podaj dwie cechy przyrodnicze Morza Bałtyckiego sprzyjające kumulacji zanieczyszczeń w tym zbiorniku.

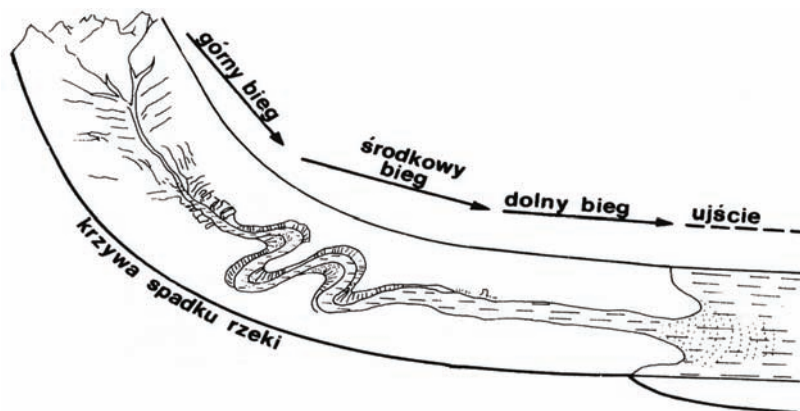
1. ....
2. ....

b) Zaproponuj trzy działania, jakie należy podejmować, aby ograniczyć zanieczyszczenie wód Morza Bałtyckiego.

1. ....
2. ....
3. ....

Zadanie 14. (2 pkt)

Na rysunku przedstawiono model doliny rzecznej w profilu podłużnym.

Na podstawie: E. Świtalski, *Podstawy geografii fizycznej z elementami geologii*, Toruń 1994

Wykonaj polecenia na podstawie rysunku i własnej wiedzy.

a) Dobierz do biegu górnego rzeki cechę doliny i dominujący proces rzeźbotwórczy.

Cecha doliny:

- A. dolina asymetryczna z jednym zboczem wyższym od drugiego i meandrami
- B. dolina o V-kształtnym profilu poprzecznym
- C. dolina szeroka, płaskodenna

Dominujący proces rzeźbotwórczy:

1. przewaga akumulacji
2. erozja wgłębna i wsteczna
3. przewaga erozji bocznej i akumulacji

Cecha doliny (wpisz A, B lub C) .....

Dominujący proces rzeźbotwórczy (wpisz 1, 2 lub 3) .....

b) Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

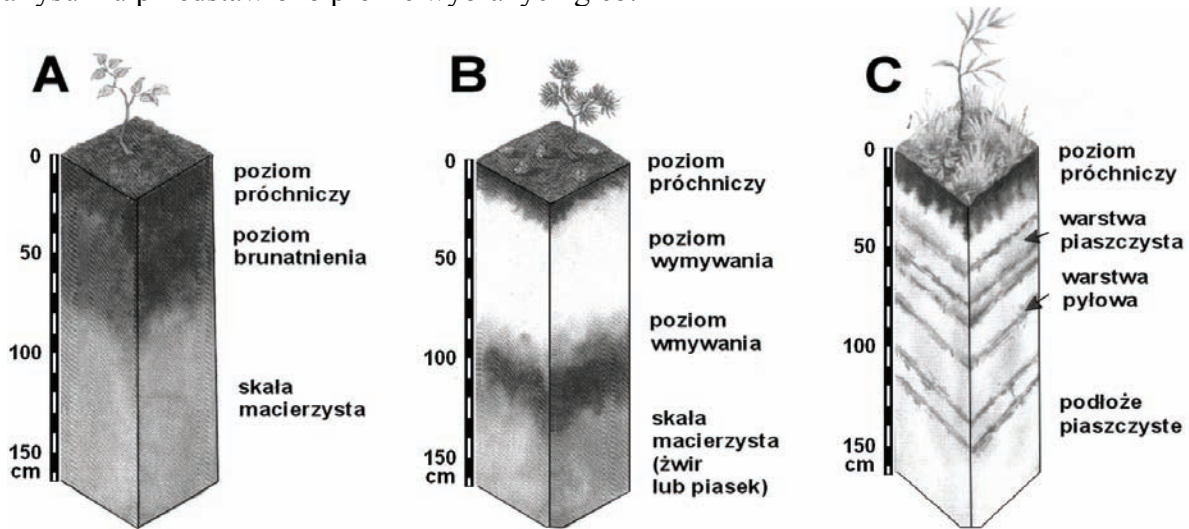
W korycie rzeki w biegu dolnym dominują

- A. muły i piaski.   B. muły i żwiry.   C. odłamki skalne i otoczaki.   D. otoczaki i żwiry.

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	11.	12.	13 a.	13 b.	14 a.	14 b.
	Maks. liczba pkt	2	1	1	2	1	1
Uzyskana liczba pkt							

Zadanie 15. (2 pkt)

Na rysunku przedstawiono profile wybranych gleb.

Na podstawie: P. Wład, *Geografia. Środowisko przyrodnicze Ziemi*, Raszyn 2002

Na podstawie rysunku i własnej wiedzy uzupełnij tabelę, wpisując obok każdego opisu nazwę gleby i literę, którą oznaczono jej profil.

Opis gleby	Nazwa gleby	Profil gleby na rysunku (wpisz literę A, B lub C)
Gleba powstała w dolinie rzecznej w wyniku nagromadzenia materiału naniesionego przez wody powodziowe.		
Gleba strefowa powstała w klimacie umiarkowanym pod lasami liściastymi.		

Zadanie 16. (2 pkt)

Uzupełnij tabelę, wpisując obok każdej z wymienionych krain geograficznych przyczynę małej gęstości zaludnienia, dobraną spośród podanych.

Nazwa krainy	Przyczyny (wpisz właściwy numer 1, 2, 3 lub 4)
Nizina Zachodniosyberyjska	
Wyżyna Tybetańska	
Sahara	

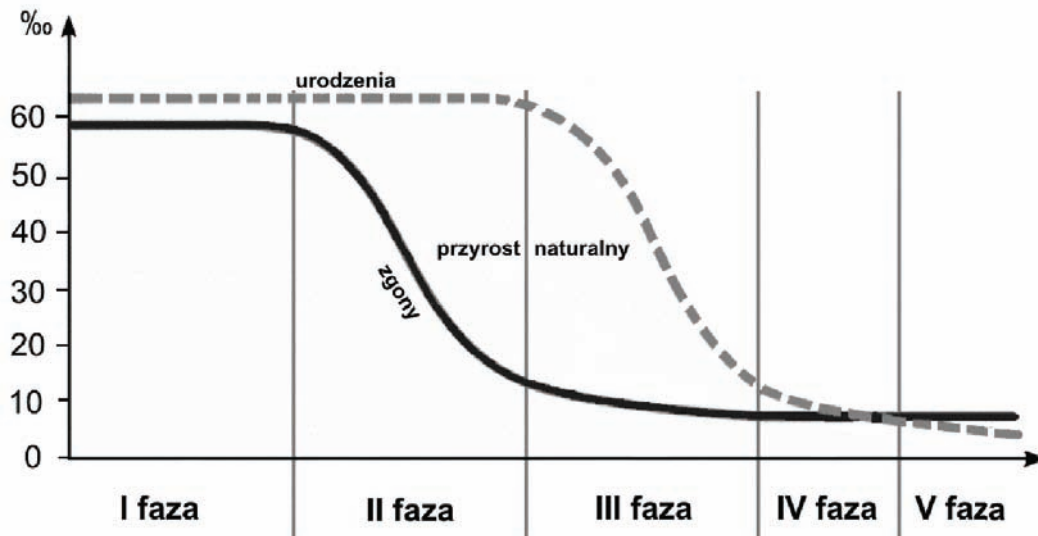
Przyczyny małej gęstości zaludnienia:

1. Niska amplituda rocznej temperatury powietrza, bujna roślinność.
2. Rozrzedzenie i niskie temperatury powietrza.
3. Długa mroźna zima, rozległe bagna.
4. Brak wody, wysokie temperatury i duże dobowe amplitudy temperatury powietrza.

Zadanie 17. (1 pkt)

Na wykresie przedstawiono fazy rozwoju demograficznego.

Na podstawie wykresu oraz własnej wiedzy wpisz obok każdego zdania literę P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub literę F, gdy zdanie jest fałszywe.

Eksplozja demograficzna przypada na I fazę rozwoju demograficznego. ....

Spadek liczby zgonów w II fazie rozwoju demograficznego jest efektem poprawy warunków życia, higieny oraz lepszego wyżywienia. ....

Procesy demograficzne występujące w V fazie są charakterystyczne dla krajów Afryki dotkniętych klęską głodu. ....

Zadanie 18. (2 pkt)

W wielu krajach słabo rozwiniętych w wyniku migracji gwałtownie rośnie liczba ludności dużych miast.

Wymień trzy negatywne konsekwencje gwałtownego wzrostu liczby ludności w miastach krajów słabo rozwiniętych.

1. ....
2. ....
3. ....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	15.	16.	17.	18.
	Maks. liczba pkt	2	2	1	2
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 19. (2 pkt)

Wykonaj polecenia na podstawie tekstu i własnej wiedzy.

Pokolenie 50+ to zmarnowany potencjał czy szansa dla polskiego rynku pracy?

Niekorzystne skutki zmian demograficznych, oprócz postępującej globalizacji i rozwoju technicznego, są jednym z najważniejszych wyzwań, przed jakimi stoi Polska. Przybywa emerytów oraz osób, które zbliżają się do wieku emerytalnego. Spada liczebność najmłodszych pokoleń. Spadek liczebny populacji oraz starzenie się społeczeństwa będą odgrywać kluczową rolę w funkcjonowaniu rynku pracy, a przez to i całej gospodarki.

Proces zmian demograficznych i starzenie się społeczeństwa to tylko jedna strona medalu. Drugą stanowi tendencja do wcześniejszej rezygnacji z pracy zawodowej wśród pięćdziesięciolatków. Udział osób pracujących w ogólnej liczbie ludności w wieku 55–64 lat w naszym kraju wynosił 30,6% w ostatnich miesiącach 2007 r. i był jednym z najniższych w Unii Europejskiej.

Na podstawie: K. Belczyk, *Pokolenie 50+: Zmarnowany potencjał czy szansa dla polskiego rynku pracy?* www.rynekpracy.pl

a) Przedstaw dwie korzyści społeczne lub gospodarcze, które może odnieść Polska ze wzrostu zatrudnienia ludności w wieku 55–64 lat.

1. ....

.....

2. ....

.....

b) Przedstaw dwa działania, które może podejmować państwo w celu zwiększenia aktywności zawodowej ludności w wieku 55–64 lat.

1. ....

.....

2. ....

.....

Zadanie 20. (2 pkt)

Przyporządkuj każdemu z surowców jeden produkt, do którego wytworzenia ten surowiec został użyty.

A. bazalt

1. szkło

B. ropa naftowa

2. kostka brukowa

C. piasek kwarcowy

3. cement

D. wapień

4. tynk gipsowy

5. tworzywa sztuczne

A. ....

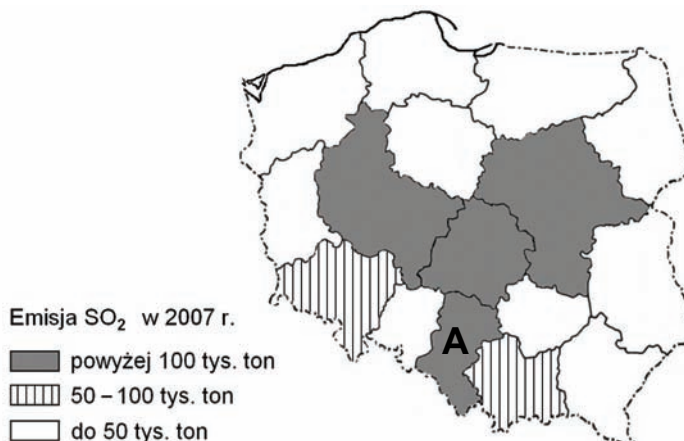
B. ....

C. ....

D. ....

Zadanie 21. (2 pkt)

Na mapie przedstawiono wielkość emisji SO₂ w 2007 r. z zakładów szczególnie uciążliwych.

Na podstawie: *Ochrona środowiska 2008*, GUS, Warszawa 2008

Wykonaj polecenia na podstawie mapy i własnej wiedzy.

a) Wymień nazwy czterech województw o najwyższych wskaźnikach emisji SO₂.

b) Wyjaśnij, dlaczego najczęściej elektrowni ciepłych zlokalizowano w województwie oznaczonym na mapie literą A.

Zadanie 22. (2 pkt)

Łączenie się przedsiębiorstw w korporacje międzynarodowe jest jednym z przejawów globalizacji. Podaj jeden pozytywny i jeden negatywny skutek dla gospodarki wynikający z łączenia się przedsiębiorstw w korporacje międzynarodowe.

Skutek pozytywny

Skutek negatywny

Zadanie 23. (1 pkt)

Badania geologiczne wykazały występowanie w Polsce dużych zasobów wód geotermalnych. Podaj dwa argumenty za zwiększeniem udziału energii pozyskiwanej z tego źródła.

- .....
- .....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	19 a.	19 b.	20	21 a.	21 b.	22.	23.
	Maks. liczba pkt	1	1	2	1	1	2	1
	Uzyskana liczba pkt							

Zadanie 24. (1 pkt)

Poniższy tekst przedstawia historię rozwoju przemysłu w Dolinie Krzemowej (Silicon Valley) w Kalifornii – obecnie jednej z największych technopolii na świecie.

Dolina Krzemowa

Do II wojny światowej urodzajna dolina Santa Clara w sąsiedztwie Zatoki San Francisco znana była z produkcji warzyw i owoców cytrusowych. Założkiem Silicon Valley było małe, położone wśród pomarańczowych gajów miasteczko Palo Alto – siedziba znanego uniwersytetu, założonego jeszcze w XIX w. przez właściciela kolei – Lelanda Stanforda. W czasie II wojny światowej wokół uniwersytetu powstały laboratoria i zakłady produkujące urządzenia elektroniczne na zamówienie armii Stanów Zjednoczonych. W 1955 r. rozpoczęto masową produkcję półprzewodników i układów scalonych bazujących na krzemie. Przy współpracy wydziału medycznego Uniwersytetu Stanforda Dolina Krzemowa stała się także wielkim ośrodkiem rozwoju biotechnologii. Dziś na miejscu dawnych ogrodów znajdują się osiedla domów otoczonych zielenią, wkomponowanych harmonijnie w malowniczy krajobraz. Zakłady produkcyjne (jest ich ponad 1000) mieszczą się w niewielkich, kolorowych budynkach ukrytych wśród zieleni.

Na podstawie: E. i W. Wilczyńscy, *Geografia*, Warszawa 1997

Na podstawie tekstu podaj dwa czynniki, które sprzyjały rozwojowi przemysłu zaawansowanych technologii (high-tech) w Dolinie Krzemowej.

1. ....
.....
2. ....
.....

Zadanie 25. (1 pkt)

W tabeli przedstawiono zużycie nawozów sztucznych i obszar użytków rolnych przypadający na 1 ciągnik w wybranych krajach oznaczonych literami A–F.

Kraj	Nawozy sztuczne w kg na 1 ha użytków rolnych*	Użytki rolne na 1 ciągnik w ha**
A	13,5	542
B	8,0	490
C	115,6	24,3
D	130,2	25,6
E	4,3	1381
F	320,6	2,5

* 2007/2008

**2006

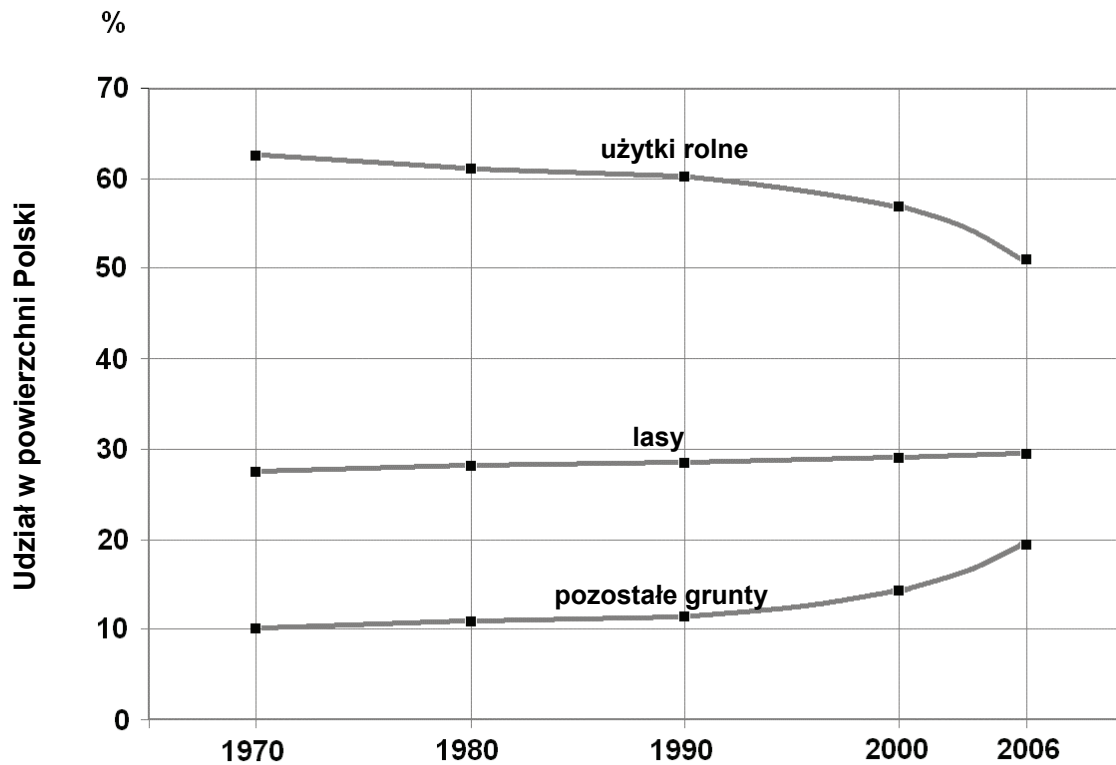
Na podstawie: *Rocznik Statystyczny Rolnictwa*, GUS, Warszawa 2009

Ze względu na nakłady pracy i środków produkcji rolnictwo można podzielić na ekstensywne i intensywne.

Wybierz z tabeli trzy kraje, w których występuje rolnictwo ekstensywne. Wpisz poniżej litery, którymi te kraje oznaczono.

Kraje z rolnictwem ekstensywnym			
---------------------------------	--	--	--

Zadania 26. i 27. wykonaj na podstawie wykresu, na którym przedstawiono użytkowanie ziemi w Polsce w latach 1970–2006.

Na podstawie: Świat w liczbach 2008/2009, WSiP, Warszawa 2008

Zadanie 26. (1 pkt)

W 2006 r. grunty orne zajmowały 40%, a sady 1% powierzchni Polski.
Podaj odsetek powierzchni kraju zajmowanej przez użytki zielone.

..... %

Zadanie 27. (2 pkt)

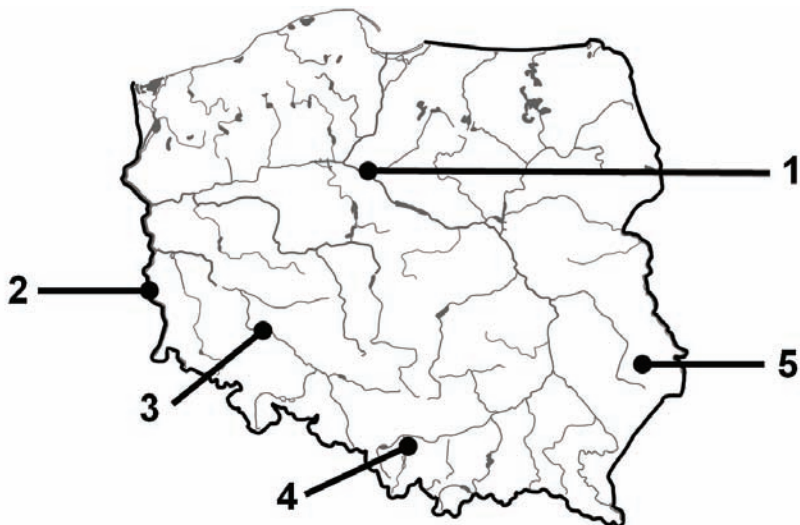
Podaj trzy przyczyny zmian w użytkowaniu ziemi w Polsce w latach 1990–2006.

1. ....
.....
2. ....
.....
3. ....
.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	24.	25.	26.	27.
	Maks. liczba pkt	1	1	1	2
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 28. (2 pkt)

Na mapie konturowej zaznaczono numerami 1–5 położenie wybranych obiektów wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Trzy z nich przedstawiono na fotografiach.

A. Stare Miasto od strony Wisły

B. Renesansowe Stare Miasto

C. Obóz koncentracyjny

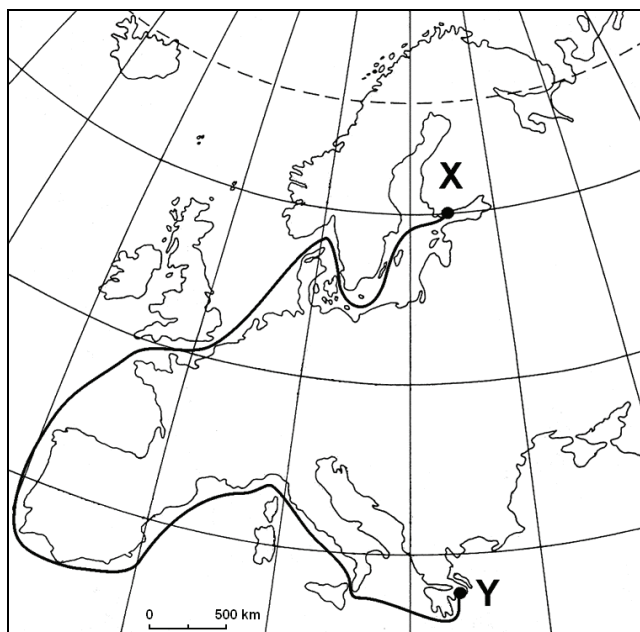
Uzupełnij tabelę, wpisując nazwę miasta, w którym znajduje się obiekt przedstawiony na fotografii, oraz numer, którym na mapie oznaczono jego położenie.

Fotografia	Miasto	Numer na mapie
A		
B		
C		

Zadanie 29. (2 pkt)

Na mapie Europy przedstawiono trasę, którą pokonał statek płynący z portu X do portu Y.

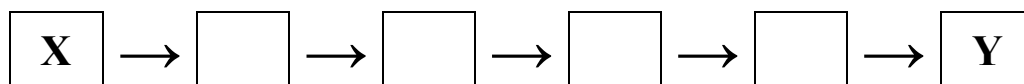

a) Podaj nazwę kraju, z którego statek wypłynął, oraz nazwę kraju, do którego dotarł.

Statek wypłynął z ....., dotarł do .....

b) Uszereguj mijane obiekty lub pokonywane przez statek akweny na trasie z portu X do portu Y, wpisując do schematu właściwe litery.

- A. Cieśnina Mesyńska   B. Cieśnina Sund   C. Korsyka   D. Kanał La Manche

Zadanie 30. (2 pkt)

Na podstawie opisów rozpoznaj trzy kraje graniczące z Polską. Wpisz do tabeli nazwę każdego z krajów obok jego opisu.

Opis kraju	Nazwa kraju
Spośród sąsiadów Polski kraj ten ma najmniejszą liczbę ludności. Jego ukształtowanie powierzchni jest nizinne o rzeźbie polodowcowej.	
Jednostką monetarną w tym kraju od 1 stycznia 2009 r. jest euro. Góry stanowią 61% powierzchni kraju.	
Kraj, z którym posiadamy najdłuższą granicę. Najwyższy szczyt tego kraju jest położony na granicy z Polską.	

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	28.	29 a.	29 b.	30.
	Maks. liczba pkt	2	1	1	2
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 31. (2 pkt)

Na mapie literami A–E oznaczono wybrane kraje.

Przyporządkuj każdemu krajowi wymienionemu w tabeli numer dotyczącego go opisu konfliktu oraz literę, którą oznaczono położenie tego kraju na mapie.

1. Tocząca się od 1991 r. wojna domowa w kraju, u wybrzeży którego bezpiecznej żegludze zagrażają ataki piratów.
2. Konflikt zbrojny w sierpniu 2008 r. z wojskami Rosji oraz separatystycznych Abchazji i Osetii Południowej; w czasie trwania tego konfliktu prezydent Micheil Saakaszwili ogłosił, że jego kraj występuje ze Wspólnoty Niepodległych Państw.
3. Jeden z najdłużej trwających konfliktów zbrojnych na świecie. Wynika z trudności utworzenia sąsiadujących ze sobą państw – arabskiego i żydowskiego.
4. Rewolucja islamska, podczas której w 1979 r. zmuszono szacha do ustąpienia i wyjazdu z kraju. Jej skutkiem było proklamowanie republiki islamskiej i ograniczenie kontaktów z Zachodem.

Kraj	Opis konfliktu (wpisz numer 1, 2, 3 lub 4)	Oznaczenie kraju na mapie (wpisz literę A, B, C, D lub E)
Gruzja		
Iran		
Somalia		

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	31.
	Maks. liczba pkt	2
	Uzyskana liczba pkt	

BRUDNOPIS

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

--	--	--	--	--	--	--	--	--

KOD EGZAMINATORA

.....
Czytelny podpis egzaminatora

--	--	--

KOD ZDAJĄCEGO